

MS 2.Yüzyıl - MS 15.Yüzyıl Felsefesi - 1

1. Gazali'ye göre akıl hakikatin tümünü değil, belli bir kısmını bilebilmektedir. Hakikatin tümü ise akılı aşan bir durumdur. Akıl, hakikate değil ama kendi sınırları içerisindeki bilgiye ulaşabilme imkânına sahiptir. Hakikat hiçbir şekilde aklın kendi kavrayış sınırı ile sınırlandırılabilir bir şey değildir. Bütün varlığın zemini olan ontolojik gerçeklik yani hakikat akli da aşığı için, rasyonel düşünceye kapalıdır.

Buna göre hakikat akıl ilişkisi Gazali'ye göre en genel anlamda nasıl ifade edilir?

- A) Akıl, sınırlı bir varlık olduğundan hakikati kavrayamaz.
B) Mutlak bilgiye ulaşmada akıl yeterlidir.
C) Sezgiyle hakikat kavranamaz.
D) Akıl Tanrı'yı bilime aracıdır.
E) Tanrı rasyonel bir varlıktır.
2. Farabi'ye göre, Tanrı varlığını kendisinden başka hiç bir şeye borçlu olmayan zorunlu varlıktır. Mümkün varlıkların varlığa gelme nedeni ise zorunlu varlıktır. Mümkün varlıklar Tanrı'dan sudur(taşma) eder.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Töz Tanrı'dır.
B) Tanrı, özü gereği zorunludur.
C) Farabi idealizmin temsilcisidir.
D) Varlık hem madde hem düşüncedir.
E) Mümkün varlıklardaki nedensellik zinciri Tanrı'da son bulur.
3. Farabi var olan her şeyin Tanrı'nın bir yansıması, ondan zorunlu bir taşmanın sonucu ortaya çıktığını ileri sürer. Tanrı özü itibarıyla akıl olduğundan ondan taşan şeyler de akılsaldır. Böyle olduğu içindir ki insan akılla gerek var olanların gerekse de Tanrı'nın bilgisine erişebilir. Doğru ve erdemli bir yaşam işte bu bilgiye uygun bir yaşam olacaktır.

Buna göre Farabi, erdemli yaşamın ilkelerini aşağıdakilerin hangisinde bulmaktadır?

- A) İnsansal ilişkilerde
B) Metafizik alanda
C) Ödev duygusunda
D) Doğal koşullarda
E) Koşulsuz buyrukta

4. Orta Çağ Avrupa'sına baktığımızda kilise ve din adamları Hristiyanlığa ve İncil'e uymadığı gerekçesiyle her türlü bilimsel çalışmaya karşı çıkmıştır. Hatta bu bilimsel çalışmaları yapanlar en ağır şekilde cezalandırılmıştır. İşte bu yüzden Orta Çağ'ın diğer ismi "karanlık çağ" olmuştur.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Din, bilimsel çalışmaları etkilemiştir.
B) Bilim insanı bilim yapabilmek için uygun ortamı bula mamıştır.
C) Orta Çağ Avrupa'sında bilimsel çalışmalar tamamen durmuştur.
D) Bilimin bugünlere gelmesinde bazı bilim insanları ağır bedeller ödemiştir.
E) Orta Çağ Avrupa'sında kilise ve din adamları bilimin önündeki en büyük engel olmuşlardır.
5. Evrende birbirinden farklı o kadar çok varlık var ki. İnsanın bu varlıklardan birini sevmemesi onu yaratana bir saygısızlıktır. Her şeyi yaratan Allah olduğuna göre, Allah'ın yarattığı bir şeyi nasıl sevmeyiz. İşte bu nedenle "Yaratılanı severiz, yaratandan ötürü".

Yunus Emre'nin düşüncesine dayandırılarak yazılmış bu parçadan yola çıkarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Bir yaratıcının olduğuna
B) Yaratılanların çeşitlilik gösterdiğine
C) Sevginin kaynağının yaratıcı olduğuna
D) Yaratılanın, onu var edene duyulan sevgiden dolayı sevildiğine
E) Sevginin yaratan tarafından yaratılanlara eşit dağıtıldığına
6. Orta Çağ Avrupa'sında birçok alanla birlikte felsefe de dinin yani kilisenin egemenliği altına girmişti. Felsefe dinin çizdiği sınırlar içerisinde dolaşıyor ve dini temellendirmeye çalışıyordu. Dinin egemenliğini güçlendirmek için elinden geleni yapıyordu.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisine kesinlikle ulaşamaz?

- A) Orta Çağ'da felsefe ve din aynı amaçlara hizmet etmiştir.
B) Felsefe, tarihte farklı amaçlara hizmet etmiştir.
C) Orta Çağ Avrupa'sında din adamları felsefeyi yaygınlaştırmaya çalışmışlardır.
D) Orta Çağ'da felsefe dinin bazı sorularına cevaplar aramıştır.
E) Orta Çağ Avrupa'sında felsefenin temel konusu din olmuştur.

7. İbn Rüşd'e göre tabiat da her şey insanla uyumludur. Ateş, hava, su ve toprak insan varlığına uygundur. Bu uygunluğu sağlayan varlık yaratıcıdır.

Bu görüş İslam felsefesinde aşağıdaki delillerden hangisi ile isimlendirilir?

- A) İnyet
B) İhtira
C) Hüdus
D) Ontolojik
E) Düzen ve amaç

8. Farabi "El Medinetü'l Fazıla(Erdemli Şehir)" isimli eserinde toplumun mutluluğunu bilgili ahlaklı, adaletli devlet adamlarına bağlar. Devleti yönetenler güzel konuşmalı ve kendini halkın mutluluğuna adanmalıdır. İnsanlar hayatın aldattıcı zevklerini yaşam tarzı haline getirdiğinde Allah'ın varlığı hakkındaki gerçeği kaybederek cahil şehir toplumunu oluşturur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Erdemli Şehir'in özelliklerinden olamaz?

- A) Toplumun Allah'ın iradesine uygun davranması
B) Yöneticilerin retoriğin inceliklerini bilmesi
C) İnsanların mutluluğunun amaçlanması
D) Bilge ve adil yöneticilerin varlığı
E) Dünyevi ihtiyaçların öncelenmesi

9. Avrupa Orta Çağ'da, dogmatik düşünce yapısının etkisiyle bilim, felsefe, teknik ve sanat gibi alanlarda bir durgunluk dönemi geçirdiğinden 5. ve 10. yüzyıllar arasında bu alanlarda önemli gelişmeler olmamıştır. İslam dünyasında ise bilim ve felsefede önemli gelişmeler olduğu için bu dönemi verimli geçirmiştir.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilimsel ilerlemeler birikimsel bir süreçtir.
B) Felsefe, bilim ve sanatın yol göstericisidir.
C) Bilim ve felsefe her dönem birbiriyle karşılıklı ilişki içerisinde olmuştur.
D) Bilimsel çalışmalar çağın düşünsel, toplumsal ve siyasi koşullarından etkilenir.
E) Bilim ve felsefenin eleştirel bakış açısı Orta Çağ'da en üst seviyeye ulaşmıştır.

10. Gazali'ye göre duyular aldattıcı, akıl ise çelişkili yargılar verebildiğinden yanıltıcıdır. Gerçeğin bilgisine ulaşmanın tek yolu inançtır. Tanrı'nın bilgisine yine Tanrı'nın insana vermiş olduğu bir yetiyle; kalp gözüyle ulaşılabilir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Gazali için söylenebilir?

- A) Hakikatin bilgisi fenomenlerin içinde saklıdır.
B) Hakikati kavramanın yolu sezgidir.
C) Tüm bilgiler doğuştan insanda bulunur.
D) Kesin, genel geçer ve doğru bilginin kaynağı akıldır.
E) Duyu verilerinin akılla işlenmesi doğru bilgiye giden yoldur.

11. Mevlana'ya göre iyiyle kötü ayrılmaz bir bütündür. Her iyinin içinde bir kötü; her kötünün içinde bir iyi vardır. İyiliği ve kötülüğü bünyesinde barındıran insanoğlu da zaaflarına yenik düşerse kötülük yapabilir. İyilikse yalnızca bilgiyle temellendirildiğinde açığa çıkar.

Mevlana'nın bu öğretisine göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) İyi ve kötü iç içedir.
B) Kötülük cehaletten kaynaklanır.
C) İyi eylemlerin temelinde bilgi vardır.
D) İyilik bilge insanın davranışlarında açığa çıkar.
E) İnsanın eylemlerinin temelinde yer alan ahlaki yargılar görelidir.

12. Türk-İslam filozofu Farabi, devleti, erdemli şehir ve erdemsiz şehir olarak ikiye ayırır. Erdemli şehir; iş bölümü ve sosyal dayanışmanın, hukukun ve sosyal adaletin tam olarak uygulanması için, bilge ve ahlaki erdemleri ilke edinmiş bir kişi tarafından yönetilmelidir. Platon ise; "Devleti kim yönetmelidir?" sorusuna, "filozoflar" diye cevap verir. Çünkü filozoflar, yönetimi en iyi bilen insanlardır. Bu anlamda en zor eğitimden başarıyla çıkan filozoflar kral olmalı ve ülkeyi yönetmelidir.

Bu iki düşünüre göre, ideal bir devletin yöneticilerinde bulunması gereken temel nitelikler aşağıdakilerden hangileri olmalıdır?

- A) Erdem, bilgelik
B) Adalet, merhamet
C) Ölçülülük, fazilet
D) Bilgelik, cesaret
E) Erdem, ileri görüşlülük

